

Heroica bàquica

John Fante
pintat per l'artista
nord-americà
Franco Fasano
ARXIU

**LA GERMANDAT
DEL RAÏM**
John Fante

Traducció: Martí
Sales
Editorial:
Edicions de 1984
Barcelona, 2013
Pàgines: 192
Preu: 15 euros

En la fa ben poc publicada *La llogatera*, de Wildfell Hall, d'Anne Brontë, no tan sols hi trobem una frase que sembla haver estat escrita expressament per referir-se al tema central de *La germandat del raïm*, de John Fante –“Sé que un home no pot lliurar-se a la beguda sense sentir-se un miserable la meitat del dia i un boig l'altra meitat”–, sinó una altra que descriu amb una precisió mil·limètrica el grup d'eixelebrats companys del pare del protagonista: “Els membres de la nostra frenètica germandat.”

Per més que pugui semblar-ho d'entrada, si l'autor nord-americà trià per al títol de la seva novel·la un terme amb tan clares ressonàncies èpiques o homèriques –quan no directament religioses– com el de *germandat* no és tant per raons paròdiques (“Ens hi vam acostar amb reverència, com si fóssim monjos en fila índia que reten homenatge al seu abat”), sinó per palesar que en el segle XX les epopeies, si no són impossibles, han de situar-se a tocar de terra.

Han d'ésser antiepiques, antiheroiques, conformades per protagonistes no pas joves, nobles, forts i carregats d'esperances i honestes ambicions, sinó vells caducs, empegueïts, decrepits i desesperançats, que submergeixen la buida absurditat de la seva existència en successius vasos d'alcohol. “Les seves esperances de futur s'havien acabat i els eixams de criatures enllaunades [...] i filles adolescents en permanent aflicció per no tenir una habitació pròpia ja carregaven prou les seves vides”; “Eren una colla de pensionistes estraforaris, susceptibles i mordaços [...]. No hi trobaves filòsofs ni vells savis que parlen sobre les grans veritats de la vida. Només eren vells matant el temps, esperant estirar la pota.”

La germandat del raïm no pot proposar-se objectius altruistes o de gran altura espiritual, sinó alguns més modestos, mundans i utilitaris, adaptats als temps de *no future* producte de la Guerra Freda i de l'esgarrifosa espasa de Dàmocles de la bomba atòmica. Una societat d'ajuda mútua sense altra finalitat que assegurar que les nits –els matins, els migdies, o les tardes– d'embriaguesa que els membres de la germandat posin per enèsima vegada de manifest “la [seva] grotesca

La segona novel·la de John Fante traduïda per Edicions de 1984 és un dels revulsius d'una temporada carregada de qualitat. El mite de l'escriptor californià creix

dignitat dels borratxos”, puguin disposar d'algú al costat per dur-los fins la porta de casa. D'aquesta porta de casa que “aquell vi [convertit en] la llet de la seva segona infantesa”, els impedeix trobar per ells mateixos.

Una nova atzagaiada del seu pare obligarà Henry Molise a retornar als seus orígens. A San Elmo, el poble que es veié obligat a abandonar a fi de poder respirar: “Un poble malalt. Feia la sensació que les màquines excavadores rondaven pels afores, esperant la ranera de la mort.” A la família que li tallava les ales: “Érem un clam arrauxat i imprevisible, amb tendència a prendre decisions precipitades i a patir remordiments terribles.” Però, per damunt de tot, a un pare poc més que biològic, quasi per accident: “Hauria estat més feliç sense família. [...] Els seus fills eren els claus que el crucificaven a la meua mare. [...] No li agradàvem gaire i no ens estimava gens, estava claríssim.”

Malgrat estar “fart dels seus excessos de mam, del malbaratament dels seus darrers dies útils”, i sense saber per què –“buscava

dins meu una engruna d'eufòria cristiana per haver fet el que calia, per guanyar-me la recompensa celestial”–, com un sir Lancelot modern, s'obligarà a tornar allí d'on havia fugit, havent de deixar enrere tot el que ha aconseguit des que marxà –una família de veritat, una prometedora carrera com a escriptor, un món plàcid i ordenat– per enfrontar-se a les desequilibrants ombres del passat. Conegudes, esperades, però no per això menys doloroses.

Abandonat per tothom, en absoluta solitud –la mare i els germans, més que un ajut, són una nosa, uns obstacles infranquejables, sempre a punt per boicotejar qualsevol proposta assenyada amb la seva proverbial ineptitud–, s'embarcarà en una quixotesca experiència amb final incert: “Com el misteri de la Immaculada Concepció, el problema del pare era simplement irresoluble, desafiava tota lògica i no tenia ni cap ni peus.” Vencerà o serà vençut? Farà prevaldre el bé i la virtut o serà arrossegat a la temptadora del vici? Imposarà la raó o serà devorat per la pandèmia de la follia que amenaça d'arrabassar-ho tot? “Potser el viatge acabaria anant bé, després de tot.”

Fante, armat amb la seva connatural sornegueria –“El problema del pare no era que no es guanyés el pa, sinó que al pa mai no arribava a casa. [...] Tenaç, incansable, expectant, no parava fins que tenia les mans buides”; “Tot plegat, un dia més productiu i engrescador gràcies al meu incorregible germà que no només havia provocat el viatge sinó que també m'havia deixat plantat al final”; “La Hilda Dietrich i jo teníem una cosa en comú: ens odiàvem mútuament”– ens submergeix en un tan àcid com incisiu retrat de la societat contemporània, on els herois esdevenen ridículs pallassos i els prínceps, horribles granotes.

Una societat, la nord-americana, en caiguda lliure, que ha patit com cap altra la decadència d'occident spengleriana. Vella i envellida, se sosté per pur miracle, per simple inèrcia. Una societat sencera, moribunda, a la vora de l'extinció, representada i personalitzada al·legòricament per la figura del pare: “El temps se li acabava i, com menys n'hi quedava, més rebec es tornava”; “Enca-

Quotidianitat i història

La literatura nord-americana continua mostrant múscul entre els novel·listes que presenten les editorials

Segurament és producte de l'imperialisme cultural que els escriptors nord-americans siguin els més traduïts, però no s'ha de confondre els anhels justiciers dels Obama de torn amb els escriptors, que en la majoria dels casos són *rara avis*. A més, des del segle XIX, poques literatures, a excepció de la francesa i de la russa abans que la destruïssin els soviètics, poden presumir de tenir tan bons narradors. Si la novel·la ha estat el millor reflex d'una societat avançada, la nord-americana trenca tòpics, per la qualitat i versilitat. Amb els encara dos **John Fante**, que ha presentat Martí Sales per a Edicions 1984, altres novel·listes americans actuals tenen coses a dir. El més llamener és **Richard Ford**, que presenta *Canadà* per a Anagrama i Empúries. El protagonista és Dell Parsons, un adolescent amb una germana bessona, que es veuen obligats a canviar la seva vida quan els pares decideixen robar un banc. Tal com va dir fa uns dies, que ens va visitar, "parlo de la frontera, de la pèrdua de la innocència i la possibilitat de redempció, de les transgressions i els complexos llaços familiars". Una altra de les estrelles de la nova generació, **Jonathan Lethem** presenta *Pistola, amb*

ra semblava molt fort, però ja no hi havia cap pàtina de vitalitat en els seus moviments"; "Li va sortir un sospir dels llavis mullats de vi com si vingués del fons de les centúries. Semblava que s'ensorrés, com si els ossos del seu esquelet estiguessin a punt de col·lapsar-se sota el pes de la desesperació." Una societat en indeturable decadència, que més que viure, es limita a subsistir; shakespeariana, on regnen els bufons, i on ens reis embogeixen.

Davant de l'indeclinable risc del naufragi del món que l'envolta, Fante, conscient de la dificultat que ell mateix o la seva civilització —que és la nostra— encara puguin salvar-se, opta per convertir-se en el seu notari final; en aquell notari carregat de cinisme i ironia que redacta el darrer i cru testament d'un món que s'apaga i, de fet, el planeta sencer podien esclatar en mil bocins en qualsevol moment, quina millor idea que celebrar el seu final amb una gran festa, esperant-lo lluint un càustic somriure als llavis?

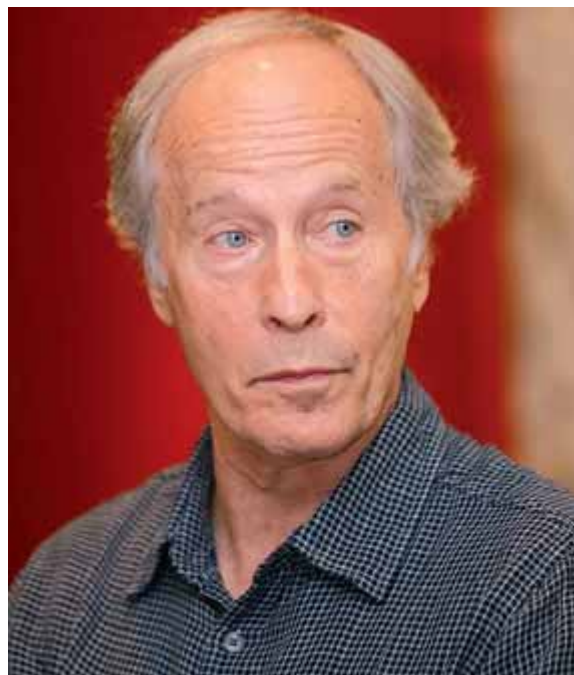
Per si això no fos poc, ens brinda alhora una apassionant vindicació de substrat indubtablement autobiogràfica de l'escriptura i la condició d'escriptor. De la persona que se sent cridat a deixar el seu llegat en paraules. Que lluita contra el menyspreu i l'animadversió de tots (o quasi tots) —"¿Encara escrius aquelles novel·les de merda? L'última em va fer vomitar. La vaig cremar perquè no contagiés les criatures. Déu meu, quina manera de guanyar-se la vida!"; "Un llibre! ¿I d'això en dius feina?"— per dur a terme la vocació que sent esclatar al més pregon de la seva ànima.

El centre i raó de l'existència

Aquesta vocació incontenible i irrenunciable que esdevindrà el centre i la raó de la seva existència un cop descobreix l'obra de l'incommensurable Fiódor Mikhàilovitx Dostoievski. Cabdal descoberta, recordada en un paràgraf magistral, que compartiran completament i íntima tots aquells que en alguna ocasió hagin estat captivats per l'art sublim de la literatura: "I va passar. Una nit, mentre la pluja repicava contra el sostre inclinat de la cuina, un gran esperit es va ficar per sempre en la meua vida. Tenia un llibre a les mans i tremolava mentre em parlava dels homes i del món, de l'amor i la saviesa, del dolor i la culpa, i vaig saber que mai no tornaria a ser el mateix."

Només per aquest sol incomparable paràgraf, que únicament la tirania de l'espai (i l'oportunitat de convidar-vos, lectors i lectores, a llegir-lo i rellegir-lo, a assaborir-lo i assaborir-lo mil i una vegades!) ha impedit que resistís la invencible temptació de transcriure'l *in extenso*!

Apreciar l'obra de Fante, traduïda amb la seva exquisidesa habitual per Martí Sales, esdevé una opció tan acceptable com mostrar-s'hi immune; resistir-se al seu convit a estimar i paladejar la màgia de la literatura, una salvatjada injustificable que tan sols els sords i cecs d'esperit es poden permetre. *

música de fons (Males Herbes), la seva òpera prima, protagonitzada per Metcalf, que és un detectiu en hores baixes, dins una distòpia que agradarà als amants de Philip K. Dick i James Ballard. El mateix segell havia publicat abans de l'estiu *La vida en somni de Balso Snell*, del ja clàssic **Nathanael West**. També cal subratllar la nova novel·la de la premi Pulitzer i Llibreter **Elizabeth Strout**, que presenta Edicions 1984, *Els germans Burgess*, una història familiar plena de maldecaps. Tampoc és amable la nova **Tracy Chevalier**, autora de *La noia de la perla*, que amb *L'última fugida* presenta una novel·la històrica d'alt voltatge a l'Ohio de 1850.

També cal posar esment en els francesos. Encara recent l'èxit de *La veritat sobre el cas Harry Quebert* (La Campana), de **Joël Dicker**, ens arriben la primera novel·la de la popular **Delphine de Vigan**, *Els dies sense fam* (Ed.62), una història autobiogràfica sobre l'anorèxia. Apareix el premi Goncourt de **Jérôme Ferrari**, *El sermó de la caiguda de Roma* (La Magrana). Un nou títol de **Jean Echenoz**, *14 (Raig Verd)*, planteja un inquietant retorn de la guerra. El periodista **Oliver Truc** fa un "thriller ètnic" a *L'últim lapó* (Columna) i l'historiador **Rene Louis** fa una novel·la sobre la llegenda celta a *Tristany i Isolda* (Bromera). Per tancar, dos alemanys: **Arno Geiger**, que a *El vell rei a l'exili* (Proa) planteja un relat sobre l'alzheimer, i **Timur Vermes**, que a *Ha tornat* (Columna) ens fa riure amb una hilarant història alemanya del segle XX. I me n'oblidava... No es perdin el nou **Khaled Hosseini**, que a *I el ressò de les muntanyes* (Edicions 62) ens retorna al seu peculiar univers afganès. *

Asos

Un pòquer de narradors americans competiran amb francesos, alemanys i l'afganès Khaled Hosseini a les taules de les millors llibreries del país. Qualitat contrastada.

Richard Ford, Tracy Chevalier, Elizabeth Strout i Jonathan Lethem competiran per als lectors exigents
JUANMA RAMOS / ARXIU